

Preventivní program školy

prevence rizikového chování

školní rok 2023/2024

Mateřská škola, základní škola, praktická škola a dětský domov
Kyjov, příspěvková organizace

metodik prevence: Mgr. et Mgr. Silvie Začalová

1. Výchozí dokumenty pro zpracování a realizaci MPP

- Národní strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2013–2018
- Metodický pokyn MŠMT 20006/2007-51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- Metodický pokyn MŠMT 28275/2000-22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
- Metodický pokyn 25884/2003-24 o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- Metodický pokyn MŠMT 14423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- Metodický pokyn 10194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- Metodický pokyn 29159/2001-26 k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- Školský zákon 561/2004 Sb.
- Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů v platném znění
- Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami
- Zákon 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 180/2006 Sb. o sociálních službách
- Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí
- Trestní zákon č. 140/1961 Sb.
- Zákon 283/1991 Sb. o Policii ČR
- Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii

2. Obecné informace

Tento minimální preventivní program je součástí pedagogické dokumentace školy. Je vypracován v souladu s platnými právními předpisy na základě příslušných metodických pokynů a slouží jako základní pomůcka pro preventivní aktivity na MŠ, ZŠ, PŠ a DD Kyjov, p. o. v průběhu celého školního roku. Za jeho sestavení odpovídá školní metodik prevence. Vedení školy a pedagogický sbor byli s jeho obsahem seznámeni na společné poradě na začátku školního roku. Vlastní náplň programu realizují vyučující, do jejichž předmětů spadají jednotlivá témata a přednášející z organizací zabývajících se problematikou prevence rizikového chování. Garantem programu je školní metodik prevence. Účinnost programu je vyhodnocována vždy na konci školního roku ve spolupráci s vedením školy.

2.1 Obsahová východiska programu

Naším základním a každodenním úkolem je vybudovat a udržet zdravé klima ve škole, nastolit a průběžně upevňovat vzájemnou důvěru mezi učiteli, žáky a jejich rodiči. To je nezbytným předpokladem účinnosti jakýchkoli dalších preventivních aktivit. Při realizaci preventivního programu vycházíme z toho, že děti by měly již od začátku školní docházky dostávat odpovídající informace o rizikovém chování úměrně jejich věku a typu postižení – tabákové výrobky, energetické nápoje, alkohol, návykové látky, šikana, závislostní chování, rizikové chování v on-line prostoru, poruchy příjmu potravy, sebepoškozování. U starších žáků druhého stupně je třeba postupně vytvářet základy právního vědomí, učit je dodržovat zákony a seznamovat je s možnými důsledky jejich porušování včetně trestní odpovědnosti. Ačkoli problematika trávení volného času dětmi po vyučování nebývá zpravidla považována za součást specifické prevence, dle našeho názoru je nedílnou součástí širšího rámce preventivních aktivit a jako takovou ji rozhodně nelze opomíjet.

3. Charakteristika školy

Škola je samostatně zřízena pro žáky se zdravotním postižením. Poskytuje základní vzdělávání žákům se zdravotním postižením, zejména s mentálním postižením, dále s těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a autismem a žákům se zdravotním znevýhodněním. Součástí školy jsou pracoviště Kyjov a pracoviště Vřesovice.

3.1. Charakteristika žáků

Lidé s jakoukoli formou postižení jsou vždy ve svém životě určitým způsobem znevýhodněni vůči ostatní populaci. Ne jinak je tomu i u našich žáků. Složení žáků školy určuje situaci v oblasti rizikového chování. Žáci základní školy speciální jsou tedy pod dohledem

dospělého. Riziko ohrožení sociálně patologickými jevy bývá u těchto dětí většinou až po ukončení školní docházky. Škola věnuje pozornost přípravě rodičů na tuto problematiku také formou přednášek a spoluprací s Komunitním plánováním města Kyjova.

Oproti tomu žáci základní školy praktické jsou samostatní a mají četnější kontakt s širším okolím, častěji přichází do styku s nevhodnými vzory. Z tohoto důvodu jsou tyto děti více zranitelné a také více inklinují k rizikovému chování. Dalším zdrojem možných krizových situací může být to, že velká část žáků do školy dojíždí z okolí a po příjezdu do města pak mají jistý pocit anonymity a beztrestnosti. Na vesnici, odkud většina žáků žije, se totiž všichni lidé znají a každý přestupek proti veřejným mravům je hned předán ústní formou až k rodičům. Problematikou dozoru nad žáky v době příjezdu a odjezdu do školy se zabývá i policie ČR a městská policie, kteří pravidelně se školou komunikují a pomáhají při namátkovém dozoru nad žáky v době před a po vyučování. Většina žáků je v tuto dobu bez dozoru rodičů, kteří jsou v zaměstnání, a škola nad nimi již v tuto dobu nemá dohled.

Podle zkušeností z loňského školního roku bude nadále věnována zvýšená pozornost nastavení klimatu v jednotlivých třídách, problematice tabákových výrobků, bezpečnosti v kyberprostoru, základy bezpečného chování (osobní prostor, umění říct ne, poznat, kdy může jít o zneužívání, zdravé sebevědomí) a sledování agresivity u některých žáků (je poměrně vysoký počet žáků v péči pedopsychiatrů a medikovaných).

4. Cíle programu

4. 1. Dlouhodobé cíle

Jsou součástí výchovné a vzdělávací strategie školy. Výchovné a vzdělávací strategie představují metody a formy práce školy, které vedou k utváření a rozvíjení následujících klíčových kompetencí žáků.

- Zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání (v rámci skupinového vyučování žáci přejímají různé role).
- Posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku, vytvářením dostatečného prostoru pro vyjadřování žáků při problémovém vyučování nebo při zpracovávání školních projektů. Žák dovede své názory vyjádřit do schránky

důvěry, při organizování školních akcí dokáže moderovat, recitovat, přivítat a provázet hosty.

- Vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty (snažíme se děti zapojit i do organizace činnosti školy).
- Formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot humanistické postoje apod. (žáci jsou vedeni k tomu, aby respektovali národní, kulturní a historické tradice).

Dovednosti, znalosti a postoje, které si žáci osvojí, korespondují s věkem a navazují na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy zohledňují životní styl rodiny i působení vrstevníků.

4.2. Střednědobé cíle

- Preventivní výchovně vzdělávací působení zavést do života školy jako jeho neoddelitelnou součást.
- Zintenzivnit spolupráci pedagogického sboru při řešení problémových jevů a při plánování akcí školy.
- Zdravý životní styl (pedagogové příkladem).
- Pravidelná školení pedagogů zaměřená na komunikaci a vedení třídního kolektivu.
- Zefektivňování přípravy a realizace MPP, aktivní zapojení všech vyučujících a zdokonalování práce vedoucího preventivního týmu.
- Větší spolupráce s rodiči (zapojení do školních akcí).
- Spolupráce s neziskovými organizacemi města.

4.3. Krátkodobé cíle

- Seznámení pedagogů s minimálním preventivním programem.
- Revize krizových plánů, zařazení Fyzické napadání, Útěk ze školy
- Nabídka preventivních programů pod záštitou Města Kyjov.
- Zařazováním akcí do výuky.
- Průběžné vzdělávání učitelů, účast na seminářích.
- Doplnění metodických materiálů (DVD, letáky, knihy).
- Pokračování spolupráce s Komunitním plánováním města.

- Pokračování spolupráce s nízkoprahovým Klubem Bárka Kyjov.
- Spolupráce s Agenturou Krok v oblasti poradenství pro rodiče.
- Zasílání metodických materiálů a odkazů učitelům formou mailové pošty.
- Hodnocení akcí ve spolupráci s třídními učiteli, vedením školy.

5. Cílová skupina Preventivního programu (dále PP)

Strategie je zaměřena na všechny žáky základní školy, základní školy speciální a praktické školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem s projevy specifických poruch chování. Dále se zaměřuje na rodiče těchto žáků a pedagogické pracovníky školy.

5.1. Interní zdroje školy pro realizaci PP (personální zdroje)

Vedení školy vytváří podmínky pro plnění cílů PP, umožňuje odborné vzdělávání školního metodika prevence, výchovného poradce i ostatních pedagogických pracovníků. Letos je na pracovišti možnost nově využívat služby školního psychologa, do minulého roku byl poue jako externí spolupracovník. V rámci pedagogických porad umožňuje prostor pro informování učitelů a zajišťuje vybavení školy materiály pro realizaci PP školy. Také spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem při řešení problémových situací.

- Ředitel školy: PaedDr. Petr Petráš – odpovědný za realizaci PP, podpora PP školy.
- Školní metodik prevence: Mgr. et Mgr. Silvie Začalová, koordinátorka PP.
- Výchovný poradce: Mgr. Lenka Šimečková.
- Školní psycholog Mgr. Dáša Škarecká.
- Třídní učitelé – sledování aktuální situace ve třídách, práce s třídním kolektivem.
- Vyučující jednotlivých předmětů – začlenění preventivních témat do výuky.
- Další pedagogičtí pracovníci: vychovatelky školní družiny, asistenti pedagoga – podpora zdravého klima v kolektivu.

5.2. Vzájemná informovanost k realizaci PP

Informovanost pedagogických pracovníků

S preventivním programem jsou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci, kopie je umístěna ve sborovně. Aktuální informace jsou umísťovány na nástěnku, popřípadě sdělovány třídním učitelům na poradách. Metodicka prevence komunikuje o všech aktuálních situacích spojených s prevencí nebo výskytem rizikového chování se všemi zainteresovanými

pracovníky školy, průběžně také konzultuje s výchovnou poradkyní a třídními učiteli problémy žáků.

5.3. Informovanost rodičů

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako agresivní chování vůči spolužákům, autoritě, záškoláctví. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěno rizikové chování. Obecné informace jsou předloženy na nástěnce metodika prevence. Rodiče mají možnost využít konzultačních hodin, po domluvě i mimo ně.

5.4. Informovanost žáků

Žáci mají možnost využít nabízených konzultací, rozhovorů a získávat informace během vyučování a programových aktivit pro ně pořádaných. Dále se mohou informovat prostřednictvím nástěnek nebo letáků.

6. Program preventivních aktivit

6.1. Konkrétní aktivity podporující primární prevenci (specifická prevence)

Každá třída pracuje podle věku a schopností žáků. Program preventivních aktivit je živý dokument, během školního roku může být upravován podle potřeb školy a v souvislosti se změnami v plánu akcí školy na daný školní rok.

aktivita	termín	garant	téma	cílová skupina
tvorba třídních pravidel	září	vyučující v jednotlivých třídách	nastavení třídních pravidel	ZŠ, ZŠS, PŠ
Dopravní den	září	Mgr. Procházková	bezpečnost v dopravě	ZŠ, ZŠS, PŠ
Cvičení v přírodě	říjen	Mgr. Začalová	učení, hry a pobyt v přírodě	ZŠ, ZŠS, PŠ
besedy s Městskou knihovnou	v průběhu roku	Mgr. Tylová	tematická beseda	1. stupeň ZŠ vybraní žáci ZŠS
divadelní představení	4x v průběhu roku	Mgr. Vysloužilová	kulturní akce v MKS Kyjov	vybrané třídy 1. stupeň ZŠ a ZŠS

Vánoční dílny	listopad	vyučující v jednotlivých třídách	výtvarné dílny zaměřené na období adventu	1. stupeň ZŠ a ZŠS
Vánoční jarmark	listopad	Mgr. Štěpánková	prodejní dílny, zapojení žáků i rodičů	celá škola
divadelní představení	2x v průběhu roku	Mgr. Štěpánková, PaedDr. Janglová	škola	ZŠS
Mikulášská nadílka	prosinec	Mgr. Škrabalová	mikulášský program připravený žáky 2. stupně	1. stupeň ZŠ, ZŠS
krabice od bot v OS Bárka	prosinec	Mgr. Tylová	vánoční nadílka v prostředí OS Bárka	2. stupeň ZŠ
Zpívání na schodech	prosinec	Mgr. Začalová	setkání rodičů, žáků a pedagogů	ZŠ, ZŠS
Den prevence	leden	Mgr. Začalová	celodenní akce zaměřená na preventivní aktivity	ZŠ, ZŠS
filmové představení	leden	třídní učitelé	filmové představení kino Panorama	ZŠ, ZŠS
Jarní dílny	březen	Mgr. Ševelová	tvůrčí dílny pro žáky	ZŠS
Vítání jara	březen	Mgr. Navrátilová	akce Vřesovice	ZŠS, PŠ
Den země	duben	třídní učitelé	akce MKS Kyjov v městském parku	ZŠ, ZŠS
Světový den autismu	duben	Mgr. Ševelová	tematické aktivity, představení	celá škola

			problematiky autismu	
plavecký výcvik	duben	Mgr. Procházková	sportovní kurz	1. stupeň ZŠ, ZŠS
cvičení v přírodě	květen	Mgr. Začalová	učení, hry a pobyt v přírodě	ZŠ, ZŠS
Škola v přírodě	červen	Mgr. Tylová, Mgr. Štěpánková	pobyt v rekreačním středisku	vybraní žáci ZŠ a ZŠS
Sportovně turistický pobyt	červen	Mgr. Vavřík	rekreační středisko	2. stupeň ZŠ
Den dětí	červen	Mgr. Lupačová	sportovní a soutěžní dopoledne	ZŠ, ZŠS
Branný závod Střelka	červen	Mgr. Kolajová, Mgr. Nejdlová	sportovní aktivita	ZŠS, PŠ
školní výlety	červen	třídní učitelé	program podle volby tř. učitelů	ZŠ, ZŠS

Akce pořádané ve spolupráci s externími zdroji

- canisterapie
- nabídka besed pro rodiče
- kurzy a semináře pro pedagogické pracovníky
- výtvarné soutěže
- účast na sportovních soutěžích

Další třídní aktivity

- začlenění nových žáků do kolektivu
- třídní schůzky

6.1.1. Začlenění preventivních témat do výuky:

Základní škola speciální

Témata jsou probírána cyklicky především v předmětech předmětech: Rozumová výchova, Smyslová výchova, Pohybová a Tělesná výchova, Věcné učené, Člověk a společnost, Výchova ke zdraví. Současně mohou přesahovat i do ostatních předmětů.

- zdravotní prevence – dodržování hygienických návyků
- poznávání lidského těla, zdraví a nemoc
- výchova k rozhodování sama za sebe
- zvládání krizových situací
- rizikové chování
- ohrožené skupiny
- zdravý životní styl

Základní škola

1. stupeň

Preventivní témata jsou obsažena v předmětech prvouka, přírodověda, vlastivěda, tělesná výchova a člověk a svět práce, informační a komunikační technologie.

2. stupeň

Preventivní témata jsou obsažena v předmětech přírodopis, chemie, výchova k občanství, výchova ke zdraví, tělesná výchova, člověk a svět práce, informační a komunikační technologie.

Město Kyjov dlouhodobě reaguje na situaci v rizikovém chování dětí a mládeže vlastním preventivním projektem, kterého naše škola také využívá.

Praktická škola jednoletá

Prevence je obsažena především v učivu a průřezových tématech předmětů: Informatika, Společenskovední základy, Výtvarná výchova, Výchova ke zdraví, Tělesná výchova, Rodinná výchova, Práce v domácnosti, Zahradnické práce, Praktická cvičení.

6.2. Indikovaná prevence

Žáci s rizikovým chováním, úzkostní, nebo jinak ohrožení mají možnost pohovoru s MP, ŠP a VV, při kterém se snažíme předejít konfliktům, popř. jejich konflikty řešit, dále

rozebírat situace, které je zneklidňují apod. Metodik prevence je v úzkém kontaktu s třídními učiteli, školním psychologem a výchovným poradcem. Díky této vzájemné spolupráci se daří spouště konfliktům a krizovým situacím předcházet.

6.3. Projekty nespecifické primární prevence

Jedná se o sportovní ale také výtvarné projekty, které kromě své funkce výcvikové plní také cíle výchovné. Ovlivňují chování žáků ve smyslu podpory zdraví a nabídky hodnotného využívání volného času.

Kurzy

- **Škola v přírodě** – jsou zde zastoupeni žáci ZŠ praktické i ZŠ speciální; pobyt je zaměřen na soužití nesourodé skupiny žáků s odlišným věkem, zájmy a možnostmi začlenění se do běžného způsobu života; náplň směřuje na pozitivní nastavení hodnotových žebříčků.
- **Cvičení v přírodě** – smysl her a cvičení v přírodě – promítají se do růstu osobností (zvládnutí náročných situací), působení na sféru emocionální a psychickou; dovedou ovlivnit pocity a postoje žáků, obohacují je o zážitky a nové zkušenosti. Účastní se všechny děti a žáci školy.
- Sportovně turistický kurz – je připravován již tradičně pro žáky 2. stupně, pozitivně ovlivňuje soužití ve skupině v neformálním prostředí mimo školu. Je spojen s turistikou, cyklistikou a jinými pohybovými aktivitami v přírodě.

Ostatní aktivity

- Výtvarné soutěže,
- kulturní akce (výstavy, divadla, kina, karneval...),
- exkurze.

Celkový výčet je zahrnut v celoročním plánu školy.

6.4. Volnočasové aktivity

Seznámení s nabídkou volnočasových a preventivních aktivit v regionu

Třídy mají možnost navštívit prezentaci volnočasových aktivit na kyjovsku (Kyjovský koktejl). K dispozici jsou v budově školy letáky a nabídky jednotlivých zařízení s nabídkou kroužků a jiných aktivit pro děti a mládež.

Seznámení s nabídkou nízkoprahového klubu

Posláním Nízkoprahového klubu BÁRKA Kyjov je pomáhat dětem a mládeži z Kyjova a blízkého okolí, kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, k pozitivní změně v životním způsobu a k sociálnímu začlenění do jejich přirozeného prostředí. Nabízejí dětem a mládeži smysluplné trávení volného času. V klubu mohou děti využít tyto aktivity: stolní fotbálek, poslech hudby podle chuti, beat-box, badminton, deskové hry, tvořivé dílny, přednášky, besedy, koncerty, knihy s tematikou: modeling nehtů, kniha účesů, poznej sám sebe, kniha her, keramika, různé encyklopedie, něco o lásce a vztazích...

Městská knihovna Kyjov

Městská knihovna Kyjov poskytuje škole každoročně soubor besed zaměřených na seznamování s literaturou a kulturním životem v regionu, ve svých prostorách nabízí také tematické výstavy a přednášky pro veřejnost i odbornou veřejnost.

Agentura pro občany (o. s. Krok)

Nabízí bezplatné poradenství a pomoc rodinám v obtížných životních situacích, jak jednotlivcům, tak i skupinám. Zároveň nabízí preventivní aktivity pro všechny věkové skupiny.

Město Kyjov

Podporuje prevenci ve školách finančně, každoročně vyčleňuje finance na preventivní programy vybraných poskytovatelů, kteří jsou uvedeni v Rejstříku poskytovatelů služeb na Kyjovsku. Tento je každoročně aktualizován a na setkání metodiků prezentován.

7. Seznam dostupné literatury a výukových materiálů v kabinetu metodika prevence

Knihovna a propagační materiály pro potřeby ostatních pedagogů umístěna v kabinetu prevence školy. K předávání informací žákům používána nástěnka prevence.

Primární prevence rizikového chování ve školství (Michal Miovský a kol.)

Čelíme šikanování (J. Parry, G. Carrington,)

Čelíme šikanování/interní metodický materiál/, IPPP ČR, 1997

Sociální klima školní třídy (Lašek, J., Mareš, J)

Prevence šikanování na školách (KOLÁŘ, M)

Školní speciální pedagog na ZŠ (metodický pokyn MŠMT)

Žít naplno (Julián Melgosa)

Filipova dobrodružství (Jacques Breuil, Jean Breuil)

Prevence: časopis (ročník 2015–2017)

Výchovné fotoseriály na CD (balíček 1-10)

- Balíček 1 (sebevražda, útočníci, policista)
- Balíček 2 (brigáda, znásilnění, soused)
- Balíček 3 (těhotenství, hráč, nemocnice)
- Balíček 4 (rasismus, alkohol, násilník)
- Balíček 5 (závist, žárlivost, dieta)
- Balíček 6 (šikana, zlodějka, domácí násilí)
- Balíček 7 (dvojčata, láska z netu, rasismus, temná síla, záškoláctví)
- Balíček 8 (krádež, lhářka, románek, závislost, zvířátko)
- Balíček 9 (agrese, kouření, sklenička)
- Balíček 10 (kyberšikana, křivé obvinění, pedofil)

MULTIPOLIS – desková hra

OSOBNÍ BEZPEČÍ – desková hra, pracovní listy

VŠECH PĚT POHROMADĚ – metodický materiál (téma správný životní styl)

LETÁKY – DROGY, HIV-AIDS, KYBERŠIKANNA, ZDRAVÁ STRAVA, OSOBNÍ BEZPEČÍ, ZDRAVÍ

7.1. Odkazy a kontakty

PPP Kyjov, odloučené pracoviště, tel. 518615082, kyjov@ppphodonin.cz

<https://www.e-bezpeci.cz/>

<https://www.prevence-info.cz/>

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

<https://www.drogy-info.cz/>

<https://www.drogy.net/>